

1. Від індивідуального рівня безпеки людини залежить її добробут. Водночас на індивідуальну безпеку людини значно впливає загальний стан суспільства.
2. Національна безпека передбачає створення стабільних і сприятливих умов для всебічного розвитку особистості та суспільства.
3. Безпека охоплює не лише фізичний захист людини, а й соціальну, економічну, екологічну, інформаційну та інші сфери.
4. Через неефективне функціонування будь-якої зі сфер національної безпеки або наявність загроз може падати рівень життя суспільства, зростати злочинність, погіршуватися здоров'я громадян, чинитися інформаційний тиск на них тощо.
5. Рівень безпеки в тій чи тій сфері визначають за багатьма показниками. Загальний безпековий стан суспільства за одним показником визначити неможливо.

svitdovkola.org/zbd9/11

§ 11. Реалізація права людини на безпеку життя і здоров'я

Ми є. Були. І будем ми! Й Вітчизна наша з нами.

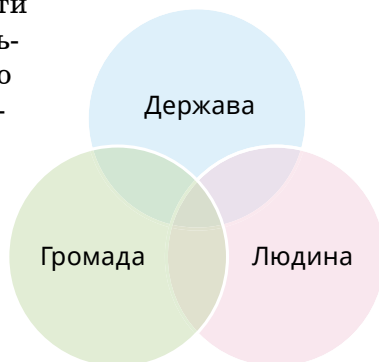
*Іван Багряний,
український письменник, публіцист*

1. Як ти розумієш слова автора?
 - ☀ Які є небезпеки в сучасному світі?

У чому полягає захист людини в сучасному світі?

З уроків правознавства тобі відомо, які права та обов'язки має кожна людина. Також ти вже знаєш, що на міжнародному й національному рівнях суспільство визнає базове право людини на безпеку життя і здоров'я. На міжнародному рівні захист цього права гарантує тобі Загальна декларація прав людини та інші міжнародні документи, а на національному — Конституція України. Однак як ефективно реалізувати права? Чи є це спільною відповідальністю людини, громади та держави?

2. Пригадай, які статті Конституції України й Загальної декларації прав людини проголошують право на безпеку життя та здоров'я. Розглянь інфографіку "Покоління прав людини" і знайди до неї відповідності в цих обох документах.

3. Переглянь соціальний ролик про безпеку. Уяви, що в тебе беруть інтерв'ю. Як ти відповіси на запитання журналіста:

- ✱ Із чого починається твоя безпека?
- ✱ Які чинники на неї впливають? Як твої дії позначаються на власній безпеці?

Реалізація права на безпеку життя і здоров'я залежить, зокрема, й від особистої відповідальності. Тож дбай про себе: бережи фізичне здоров'я, дотримуйся правил безпечної поведінки, будь фінансово та інформаційно обізнаним/обізнаною, відповідально стався до навколишнього середовища. Без твоєї участі навіть найдосконаліші закони не матимуть практичного результату.

Складники особистої безпеки

Фізична безпека

Соціальна безпека

Економічна безпека

Екологічна безпека

Інформаційна безпека

Чи відомо тобі, яку роль у реалізації права на безпеку відіграє громада — місцеве середовище, де людина живе, навчається, працює? Саме громада може створити умови для об'єднання зусиль. Вона сприяє інформуванню, організовує допомогу, реагує на загрози й підтримує вразливі категорії населення. Активна громада на практиці забезпечує реалізацію конституційних прав людини на місцевому рівні.

4. Поміркуй, у яких випадках на твоє життя і здоров'я більше впливає підтримка громади, а в яких — ти сам/сама. Чому?

Роль гаранта в реалізації права на безпеку життя та здоров'я відіграє держава. Вона створює умови для цього в усіх сферах життя:

- забезпечує правові механізми захисту;
- фінансує сферу охорони здоров'я;
- ухвалює закони;
- реагує на надзвичайні ситуації;
- контролює якість довкілля;
- убезпечує інформаційний простір.

5. Ознайомся з інформацією про спільні зусилля держави та людини в забезпеченні безпеки життя й здоров'я. Чи існує взаємозв'язок між різними складниками безпеки? Наведи приклади, як дії в одній сфері можуть впливати на іншу.

Отже, безпека життя і здоров'я — це результат взаємодії трьох рівнів: особистої ініціативи, суспільної згуртованості та державної відповідальності. Лише спільними зусиллями можна втілити права на безпеку життя і здоров'я.

Як діє система цивільного захисту в Україні?

Права людини тоді не мають цінності, коли їх неможливо захистити в реальному житті. Саме для цього в Україні створено єдину державну систему цивільного захисту (ЄДСЦЗ), яка діє в мирний час та в особливий період. Ця система об'єднує зусилля органів влади, спеціалізованих служб, установ, громадських організацій і самих громадян. Вона має вчасно реагувати на надзвичайні ситуації, зменшувати їх наслідки та не допускати людських втрат.

Цивільний захист — це комплекс заходів, спрямований на захист населення, територій, навколишнього середовища, майна, матеріальних і культурних цінностей від надзвичайних ситуацій та інших небезпечних подій.

Головні завдання системи цивільного захисту такі:

- запобігання надзвичайним ситуаціям;
- підготовка населення до дій у надзвичайних ситуаціях (НС);
- оповіщення населення про загрози;
- евакуація людей із небезпечних зон;
- проведення рятувальних та відновлювальних робіт;
- забезпечення першої медичної допомоги;
- збереження навколишнього природного середовища тощо.

Головне завдання цивільного захисту — запобігти, попередити, врятувати.

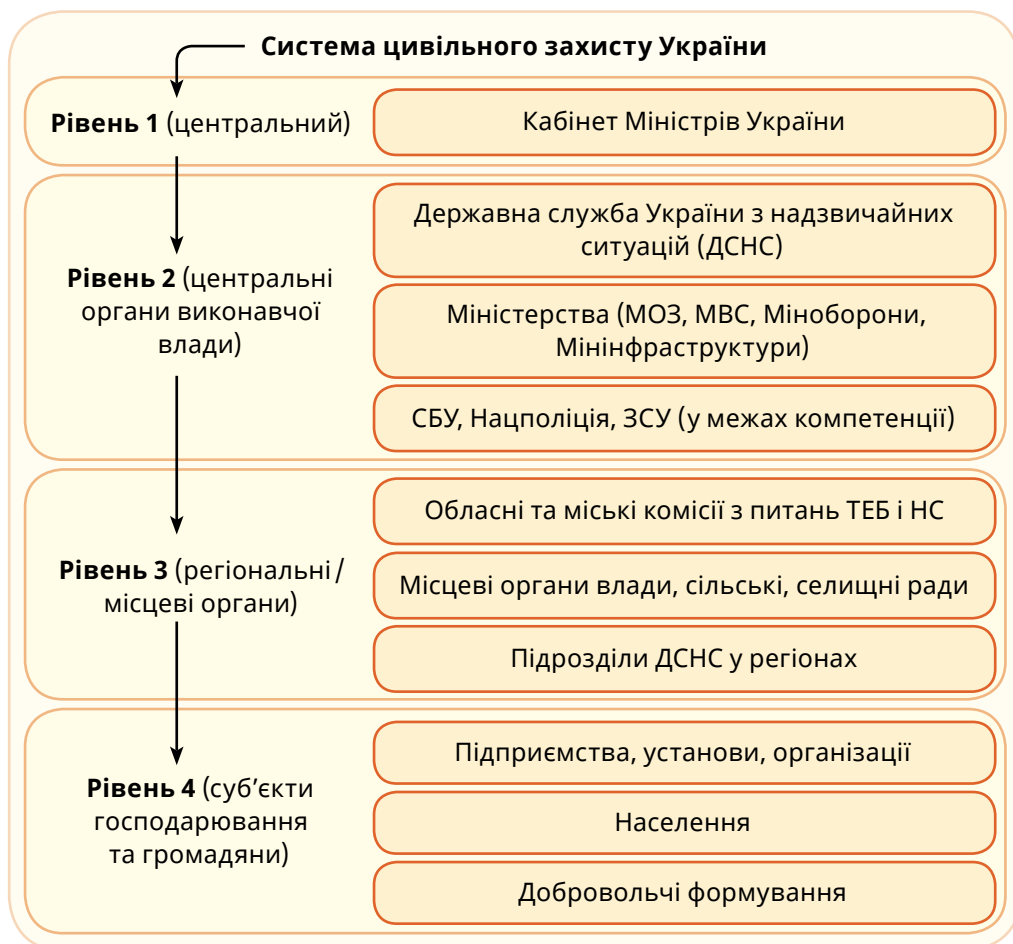

6. Ознайомся з Кодексом цивільного захисту України. За допомогою статті 2 розкрий зміст таких понять: “епідемія”, “епізоотія”, “епіфітотія”, “зона можливого ураження”, “зона надзвичайної ситуації”.

Система цивільного захисту функціонує на чотирьох рівнях: загальнодержавному, регіональному, місцевому та об'єктовому.

Кожний рівень має таку структуру:

- координаційні та постійні органи управління щодо розв'язання завдань у сфері запобігання надзвичайним ситуаціям, захисту населення і території від їх наслідків;
- система щоденного управління;
- сили й засоби, резерви матеріальних і фінансових ресурсів;
- системи зв'язку та інформаційного забезпечення.

На загальнодержавному рівні керівництво здійснює Кабінет Міністрів України. Він формує політику безпеки й координує роботу всіх органів. Центральним виконавчим органом у цій сфері є Державна служба України з надзвичайних ситуацій. Відповідає ДСНС за підготовку рятувальників, реагування на надзвичайні події та інформування населення.

На регіональному рівні органи обласної влади, а також регіональні підрозділи ДСНС забезпечують локальне керування й постачання ресурсів у разі, якщо ситуація вийшла за межі однієї громади.

Місцевий рівень (міста, селища, громади) передбачає відповідальність за безпеку безпосередньо на території громади. Саме на цьому рівні якнайшвидше відбувається евакуація, надають укриття, забезпечують першу медичну допомогу тощо.

Об'єктовий рівень охоплює підприємства, навчальні заклади, лікарні та інші установи. У них мають бути плани дій, інструктажі та базові засоби захисту.

7. Заповни таблицю “Рівні цивільного захисту” за прикладом.

- ✱ Чому знання про рівні цивільного захисту важливі не тільки для рятувальників, а й для кожного громадянина?
- ✱ Що може статися, якщо людина не розуміє, до якого рівня належить конкретна ситуація?

8. Удвох з однокласником/однокласницею проаналізуйте ризиковані ситуації з життя підлітків. Обговоріть їхню поведінку та порадьте, як їм діяти. Поясніть, чому саме так.

- ✱ Які дії в разі небезпеки не залежать від віку, статі чи місяця проживання?

Система цивільного захисту України — важлива частина безпеки держави. Вона не тільки реагує на кризові ситуації, а й щодня забезпечує захист життя і здоров'я всіх мешканців країни. Ефективність цивільного захисту залежить від роботи відповідних служб, поінформованості суспільства. А також — від активної громадянської позиції людини та готовності діяти в разі небезпеки.

9. Сформулюй три поради щодо ефективної взаємодії людини з органами цивільного захисту. Оформ їх і презентуй у класі.

1. Право на безпеку життя і здоров'я — це базове право кожної людини, яке визнають на національному та міжнародному рівнях.
2. Статті Конституції України формують основу права на безпеку життя і здоров'я в нашій державі. Ефективна реалізація цих прав — спільна відповідальність людини, громади та держави.
3. Система цивільного захисту об'єднує зусилля органів влади, спеціалізованих служб, установ, громадських організацій і самих громадян, щоб вчасно реагувати на надзвичайні ситуації.
4. Ефективність цивільного захисту залежить не лише від роботи відповідних служб, а й від поінформованості суспільства, активної громадянської позиції та готовності й уміння діяти в разі небезпеки.

